

Uiteenlopend vertrouwen

Auteur(s):

De Nederlandsche Bank

Verschenen in:

ESB, 84e jaargang, nr. 4188, pagina 98, 5 februari 1999

Rubriek:

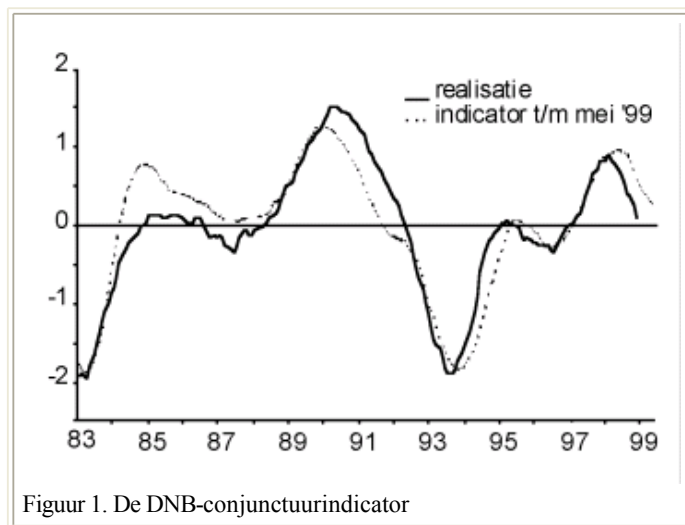
DNB-indicator

Trefwoord(en):

conjunctuurindicator

De productiegroei vermindert, maar consumenten blijven consumeren. De vraag is hoe lang deze divergentie nog voortduurt.

Ook deze maand zet de daling van de DNB-conjunctuurindicator, die vooruitblik tot en met mei, door ([figuur 1](#)). Voornaamste oorzaak lijkt de verminderde vraag naar goederen vanuit het buitenland, aangezien door de mondiale onzekerheden de export terugloopt. Ook de groei van het bbp zal dienstengevolge terugvallen, hoewel wellicht minder sterk dan [figuur 1](#) suggereert. De voortgaande koopwoede van de Nederlandse consumenten houdt de economische groei namelijk vooralsnog op peil. Hoe lang deze situatie voortduurt, lijkt afhankelijk van het vertrouwen van ondernemers en huishoudens in de toekomst. Om hier een indruk van te krijgen kan naar vertrouwensindicatoren worden gekeken. Twee belangrijke door het CBS opgestelde indicatoren zijn die van het producentenvertrouwen en van het consumentenvertrouwen. Beide indicatoren worden geconstrueerd uit enquêtes, zodat de resultaten snel beschikbaar zijn. Bovendien zouden ze vanwege de vraagstelling vooruitlopende eigenschappen kunnen hebben (lead). Door deze twee aspecten zijn ze geschikt om een indicatie te geven van de toekomstige ontwikkeling van productie en consumptie.

Ondernemers pessimistisch...

Het producentenvertrouwen wordt afgeleid uit drie vragen over de mening van ondernemers over hun orderportefeuille, hun voorraden en de verwachte bedrijvigheid. Deze indicator heeft een goede samenhang met de industriële productie en loopt hierop ongeveer vijf maanden voor. Bovendien voorspelt hij doorgaans de conjuncturomslagen goed. In andere EU-lidstaten en het eurogebied zijn de samenhang en lead vergelijkbaar met die voor Nederland. Het recente beloop van het vertrouwen van ondernemers bevestigt het beeld van de DNB-conjunctuurindicator. Ook in andere EU-landen daalt het vertrouwen van ondernemers. De oorzaken achter de daling van het producentenvertrouwen zijn dan ook niet nationaal, maar hangen samen met ontwikkelingen in de rest van de wereld.

... maar consumenten vertrouwen

Het consumentenvertrouwen wordt vastgesteld aan de hand van vragen aan huishoudens over de algemene economische situatie, hun persoonlijke financiën en hun koopgedrag. Hoewel de samenhang met de consumptie redelijk is, kent deze indicator sterke fluctuaties, waardoor de kans op verkeerde signalen aanwezig is. Zo daalde blijkens de enquête vanaf augustus het vertrouwen fors. Vermoedelijk speelden de stroom van negatieve berichten in de pers en de koersval van de AEX vorig jaar hierbij een doorslaggevende rol. Vooral de algemene economische situatie werd substantieel slechter voorzien. Opvallend daarbij was dat men het sombere beeld niet op zichzelf betrok: de 'persoonlijke financiële situatie' en het 'koopgedrag' werden slechts iets minder positief beoordeeld dan voorheen. Overigens viel alleen in Nederland het consumentenvertrouwen zo ver terug; in andere Europese landen laat deze indicator nog steeds een stijging zien. Hoewel het consumentenvertrouwen enige tijd op de consumptie voorloopt, is de exacte lead enigszins onzeker. In Nederland en Duitsland zou deze, afgaande op berekeningen voor de periode 1986-1996, ongeveer een jaar bedragen. Berekeningen voor andere EU-

landen of over een langere periode voor Nederland en Duitsland wijzen op een kortere lead. Het mag dan ook niet worden uitgesloten dat de lead van het consumentenvertrouwen in Nederland in de toekomst zal afnemen.

Tot slot

De vertrouwensindicatoren lijken er niet op te duiden dat de huidige situatie de komende maanden verandert, maar door de fluctuaties van het consumentenvertrouwen is dit beeld met onzekerheden omgeven. Al met al staat het consumentenvertrouwen nog steeds op een historisch hoog niveau, terwijl aan de forse daling een eind lijkt gekomen. Hierdoor zou ook de komende maanden de consumptiegroei een bodem in de economische groei kunnen blijven leggen. Het vertrouwen van ondernemers wijst vanwege de huidige onzekerheden in Latijns-Amerika en Rusland niet op een herstel van de productie. Vooral de vooruitzichten voor ondernemers die zich op verre exportmarkten richten blijven mager. De huidige divergentie tussen productie en consumptie zou dus nog enige tijd kunnen voortduren.